

Cercle d'histoire
d'archéologie et de
folklore d'Uccle
et environs

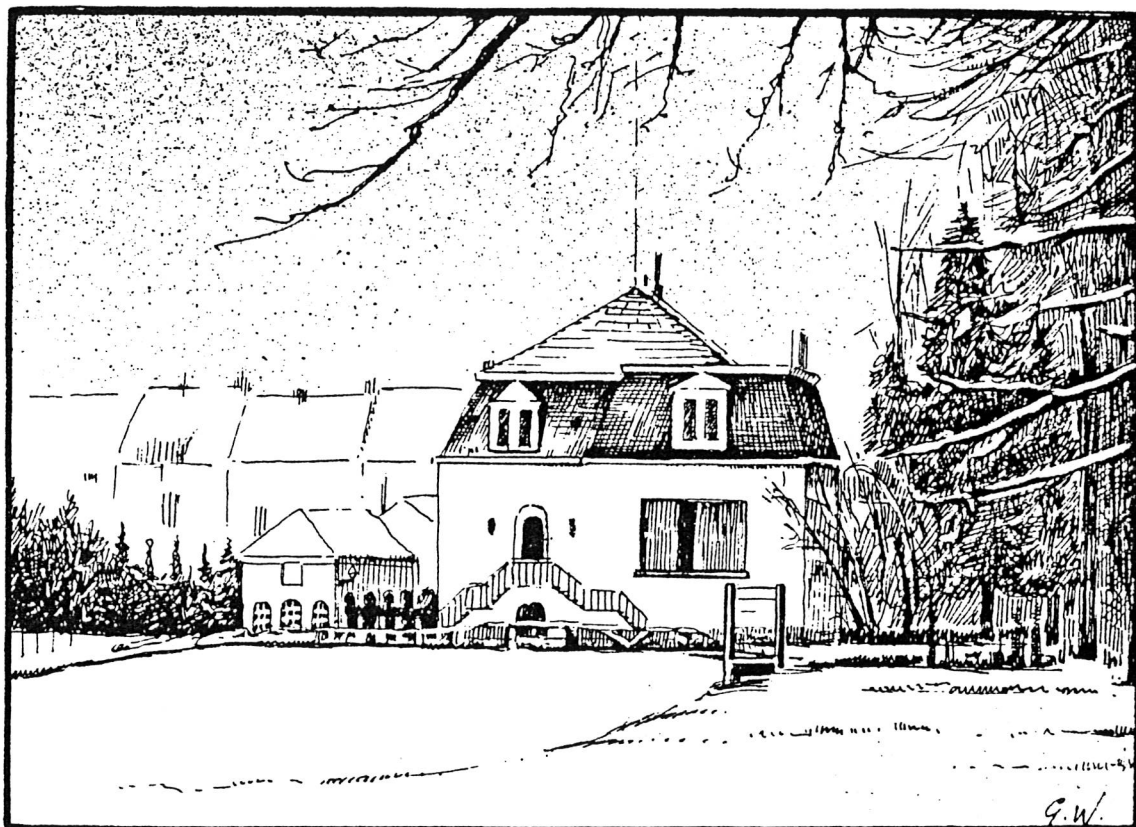
Geschied- en
heemkundige kring
van Ukkel
en omgeving

UCCLENSIA

Bulletin Bimestriel — Tweemaandelijks Tijdschrift

Janvier — Januari 1984

Numéro 99

UCCLENSIA

Organe du Cercle d'histoire,
d'archéologie et de folklore
d'Uccle et environs, a.s.b.l.

Rue Robert Scott, 9

1180 Bruxelles

Tél. 376 77 43 - C.C.P. 000-0062207-30

janvier 1984 - n° 99

Orgaan van de Geschied- en
Heemkundige Kring van Ukkel
en omgeving, v.z.w.

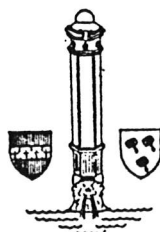
Robert Scottstraat 9

1180 Brussel

Tel. 376 77 43 - P.C.R. 000-0062207-30

januari 1984 - nr 99

S O M M A I R E - I N H O U D

A propos de l'église St-Pierre et de son mobilier

p. 2

Les pages de Roda - De bladzijden van Roda

A propos de la brasserie Rodea (I)

par Jacques Duquesne

p. 2

Het dagelijks leven onder het frans bewind (VII)

door R. Van Nerom

p. 3

En couverture: Le Clipmolen ou Moulin Blanc par G. Winterbeeck

A PROPOS DE L'EGLISE ST. PIERRE ET DE SON MOBILIER.

A la suite de l'exposition que nous avons organisée en 1982, M. Patrick AMEEUW, Vice-Président de notre cercle a rédigé et fait paraître dans le n° 239 du " Folklore Brabançon " un article de 68 pages intitulé: " L'église Saint-Pierre à Uccle - Le Monument et son mobilier ". Cet article contient de nombreux renseignements tout à fait inédits sur le mobilier de l'église. Il ne s'est pas avéré possible d'obtenir dans des conditions raisonnables un tiré-à-part de cette étude.

C'est donc la revue entière qui sera remise à tous nos membres. Nous espérons qu'ils apprécieront ce geste et veilleront à nous régler leur cotisation de 1984 s'ils ne l'ont pas encore fait.

Nous croyons utile, par ailleurs de signaler que le tirage de cette revue étant relativement réduit, l'ouvrage risque d'être épuisé rapidement.

LES PAGES DE RODA - DE BLADZIJDEN VAN RODA.

A PROPOS DE LA BRASSERIE " RODEA ".

C'est en 1904 qu'André DE GREEF créa une tonnellerie à Rhode, place Royale (Dries) tout près de cette vallée du Kwadebeek que nous avons découverte le 13 novembre dernier grâce à l'amabilité de Monsieur SWAELENS, fidèle membre de Roda.

Ayant travaillé antérieurement dans une brasserie bruxelloise, il eut l'idée de fabriquer lui-même la bière que contiendraient ses tonneaux, ce qu'il réalisa à partir de 1917.

La Brasserie Rodea produisit de la gueuze et diverses autres bières, notamment la " Charlot ", qui connut un grand succès. Elle employait une quarantaine d'ouvriers dans les années trente. La concurrence des grandes brasseries conduisit à la cessation des activités en 1967. Dix ans plus tard, la hausse brutale du coût de l'énergie signifia la fin de la malterie, qui avait survécu à la brasserie. Les bâtiments ont été démolis pour la plupart voici deux ans.

Extraite de l'ouvrage de Constant THEYS, remanié par Urbaan DE BECKER et Fernand VAN HEMELRIJCK, Geschiedenis van Sint-Genesius-Rode naar Constant Theys, Rode, Gemeentebestuur, 1982, p. 337, cette courte introduction permettra au lecteur de situer dans leur contexte les informations qui suivent, lesquelles illustrent un pan de l'histoire économique et sociale locale.

La brasserie De Greef, il y a cinquante ans.

Grâce à l'amabilité de Monsieur Robert DE GREEF, nous avons pu consulter quelques archives de la brasserie Rodea, dont nous avons extrait les notes relatées ci-après.

Au début de l'année 1934, la brasserie et la malterie occupaient entre 35 et 40 ouvriers, parmi lesquels on retrouve des noms encore bien connus dans notre commune aujourd'hui. Dans le cahier de paie des salaires hebdomadaires, on lit que certains d'entre eux travaillent fréquemment plus de 80 heures par semaine de 6 jours, pour un salaire de 6 francs par heure, tandis que d'autres ne prestent que 40 heures au salaire horaire de 2,50 francs.

Les plus courageux reçoivent en outre une prime de 5 francs par brassin supplémentaire, et ils en font deux ou trois par semaine.

Les deux employés sont appointés à 1.100 et 1.250 francs par mois; on leur retient pour leur pension 33 francs et 37,50 francs par mois, ainsi que le montant de leur loyer s'ils occupent une habitation qui est propriété de la brasserie (185,30 francs par mois).

Il arrive souvent que les ouvriers dans le besoin reçoivent un acompte sur salaire; parfois aussi, ils écotent d'amendes (de 10 à 50 francs).

Pour le fond de pension, le patron retient sur salaires payés aux ouvriers une somme hebdomadaire comprise entre 11 et 12,50 francs. Le loyer des habitations ouvrières est compté à 50 francs par mois; l'ouvrier le paie souvent en trois ou quatre fois par déduction de son salaire hebdomadaire.

Pour la semaine se terminant le 13 janvier 1934, le total des salaires nets payés s'élève à 6.516,85 francs pour trente ouvriers, et un total de 1.463,5 heures prestées. Compte tenu de 25 francs de retenue pour pensions à deux ouvriers et de 12 brassins supplémentaires payés à 5 francs, le salaire horaire moyen s'établit ainsi à 4,24 francs net par ouvrier ou à 208,73 francs par semaine. Un autre ouvrier est payé par jour à 42,50 francs. La durée moyenne de travail par semaine de six jours est de 48,8 heures.

Les salaires n'ont pas changé depuis deux ans. Par contre, on constate qu'en janvier 1936, ils ont diminué, mais que la cotisation pour la pension est payée par le patron pour tous les ouvriers; elle varie entre 6,50 francs et 12,50 francs par semaine. Pour trente ouvriers ayant travaillé la semaine se terminant le 4 janvier 1936, la somme des salaires payés s'élève à 5.126,70 francs pour 1.318 heures prestées, soit un salaire horaire moyen de 3,89 francs par heure. Chaque ouvrier gagne en moyenne 170,89 francs par semaine pour une durée moyenne de travail de près de 44 heures. Le même ouvrier qui était payé 42,50 francs par jour voit son salaire journalier réduit à 35 francs. Les trois employés de l'époque sont appointés entre 1.100 et 1.500 francs par mois.

(à suivre)

Jacques DUQUESNE.

HET DAGELIJKS LEVEN ONDER HET FRANS BEWIND (VII).

In onze aflevering van maart 1983 hadden wij het over de rijke verbeelding die onze voorzaten kenmerkte wanneer het ging om aan oorlogsgeweld en aan de eisen van voorbijtrekkende legers te ontsnappen.

Zij die de laatste oorlog meemaakten zullen zich nog herinneren hoe de bezettende macht het druk had met weerstanders en werkweigeraars, met mensen die Joden verborgen, met het koper dat moest ingeleverd worden en dat voor een groot gedeelte de verkeerde weg nam, enz., enz.

Vandaag hebben wij het over de koestallen van zekere oude pachthoven met plafonds zo laag dat zij nauwelijks hoog genoeg waren voor de koeien zelf !

Om de beesten te gaan melken moest de boerin het hoofd bukken indien zij van normaal gestalte was.

Waarom dan zó lage plafonds ?

Een eerste verklaring kan gevonden worden in het feit dat de hooizolders zich in het algemeen boven de stallen bevonden.

Hoe lager het plafond, hoe meer ruimte voor hooi.

Een tweede uitlegging betreft de verwarming.

Hoe lager het plafond, hoe gemakkelijker de stal verwarmd wordt, en hoe meer hooi boven de stal, hoe beter hij geïsoleerd is tegen de kou.

Maar et bestaat nog een derde reden die ons medegedeeld werd door de Heer Desanfans van Eigenbrakel: wanneer een voorbijtrekkende schaar stopte voor de nacht deed zij dat gewoonlijk in de nabijheid van een groot pachthof omdat de officieren wisten dat zij daar voedsel zouden vinden voor de manschappen en voor de paarden. Zij eisten ook dat de koestallen ontruimd zouden worden om er hun paarden in te plaatsen.

Dit was nu niet zozeer om hun paarden een beschut te geven, maar eerder om de koeien op de weide te krijgen.

Zodoende hadden zij beter de gelegenheid om 's nachts een of andere koe te slachten zonder gestoord te worden door de pachter. Maar als de plafonds zo laag zijn dat zij amper enkele centimeters boven de hoorns van de koeien komen, dan kunnen de paarden de stallen niet bezetten en de eis de koeien op de weide te plaatsen valt dan weg ! In onze aflevering van maart 1983 spraken wij van " plantrekkerij ".

Wij denken dat het niet overdreven was !

Jongens van bij ons in de franse legers.

DE CNOOP Jean-Baptiste (ook DE KNOOP - DE KNOP).

Geboren te Ukkel op 25/1/1786 - Zoon van wijlen Louis De Cnoop en van Anne Catherine Bogaerts - Dagloner wonende te Ukkel - Conscrit van het jaar 1806 - Zijn nummer bij de trekking : 167 - Persoonsbeschrijving - Gestalte: 1,649m - blonde haren - grijze ogen - laag voorhoofd - gewone neus - middelmatige mond - verheven kin - gevuld aanzicht - bruine teint -

Belastingen door hem en zijn ouders betaald in 1806 : fr 27,60 (boven de fr 50,-) - Hij werd goed bevonden voor de dienst - Hij werd aangewezen voor het 4e regiment lichte infanterie - Hij vertrok op 22/11/1809 - Maar twee dagen later, op 24/11/1809 deserteerde hij te Valenciennes - Er werd hem amnestie verleend - Op 30/5/1811 werd hij uit het leger ontslagen wegens slecht zicht (Reg 143-146-148-154).

DERTOOG Vincent.

Geboren te Alseberg op 12/11/1786 - "Enfant de la patrie" (Hij werd waarschijnlijk door zijn ouders verlaten) - Dagloner wonende te Alseberg - Conscrit van het jaar 1806 - Dienstweigeraar.

Persoonsbeschrijving: blonde haren - bruine ogen - laag voorhoofd - arendsneus - uitspringende mond-verheven kin - gevuld aangezicht - bruine teint - Werd goed bevonden voor de dienst - Werd veroordeeld als dienstweigeraar op 19/2/1809 - op 16/1/1809 werd hem al reeds een boete van fr 500,- - opgelegd maar was onmachtig om te betalen - Dit blijkt uit een certificaat van de "maire" van Alseberg d.d. 29/6/1809 - Op 24/9/1810 zou hij ingelijfd worden zijn in het 4e linieregiment (Reg 142-143-148-154-276-277).

KEYAERTS Henri (ook Kayaert)

Geboren te Ukkel op 6/11/1876 - Zoon van Michel Keyaerts en van Corneli DAUMYMORTS (of DAUNEYMOORT, of DILLEymoON) - Werkman wonende te Ukkel - Conscrit van het jaar 1806 - Dienstweigeraar - Zijn nummer bij de trekking : 130.

Persoonsbeschrijving: Gestalte: 1,598m - Kastanjebruine haren - grijze ogen - laag voorhoofd - dikke neus - middelmatige mond - verheven kin - gevuld aangezicht - gekleurde teint - Goed bevonden voor de dienst - Op 23/8/1810 werd hij aangeklaagd en op 26/9/1810 veroordeeld tot een boete van fr 500,- - Maar volgens een getuigschrift van de "maire" van Ukkel was hij onmachtig om te betalen - Op 8/4/1811 werd hij aangehouden door de vliegende colonne - Op 3/5/1811 werd hij ingelijfd in het depot van Vlissingen (Reg 140-142-143-148-277).

MACHIELS Jean-Baptiste.

Geboren te Dworp op 7/11/1788 - Zoon van Jean Machiels en van Jeanne (Barbe ?) Vanden branden - werkman - wonende te Rode - Conscrit van het jaar 1808 - Zijn nummer bij de trekking: 180.

Persoonsbeschrijving: Gestalte 1,575m - rosse haren en wenkbrauwen - blauwe ogen - rond voorhoofd - dikke neus - grote mond - verheven kin - ovaal aangezicht - bleke teint.

Geschikt bevonden voor de dienst - Op 4/8/1807 vertrok hij voor het 112e linieregiment te Grenoble, maar 's anderendaags deserteerde hij tussen Eigenbrakel en Bergen - Op 21/8/1807 werd hij teruggezonden naar de recruteringskapitein die hem een reispas gaf voor het 112e linieregiment te Grenoble waar hij op 2/4/1808 ingelijfd werd - Op 26/1/1808 werd hij veroordeld tot een boete van fr 500,- - maar was onmachtig om deze som te betalen (volgens getuigschrift van de "maire" van Rode d.d. 18/4/1808 - Op 3/11/1808 werd hij onmachtig herkend door de minister (Reg. 167-276).
cfr A G R - Registres de la Préfecture de la Dyle.